

Tässä osiossa on tietoa Saksan erityistuomioistuimista.

Työtuomioistuimet

Työtuomioistuimissa (*Arbeitsgericht*) käsitellään työoikeuteen kuuluvat riita-asiat, jotka koskevat työntekijöiden ja työnantajien välistä sopimussuhdetta (henkilökohtainen työoikeus). Työtuomioistuimissa käsitellään myös työehtosopimusten osapuolten, esimerkiksi ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen tai työnantajien ja yritysneuvostojen väliset riita-asiat (työehtosopimusoikeus).

Työtuomioistuimet ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta (osavaltioiden tuomioistuinta). Työtuomioistuimen ratkaisukokoonpanossa (*Kammer*) asioita käsittelee yleensä puheenjohtajana toimiva ammattituomari ja kaksi maallikotuomaria. Toinen maallikotuumareista edustaa työntekijöitä ja toinen työnantajia. Tietyissä asioissa, joihin ei liity suullista käsittelyä, puheenjohtaja tekee ratkaisut ilman maallikotuumareita.

Työtuomioistuinten ratkaisuja koskevat valitukset käsitellään osavaltioiden työtuomioistuimissa (*Landesarbeitsgericht*). Myös osavaltion työtuomioistuimen ratkaisukokoonpanossa (*Kammer*) on yksi ammattituomari sekä yksi maallikotuumari edustamassa työntekijöitä ja yksi maallikotuumari edustamassa työnantajia.

Ylimmän oikeusasteen ratkaisut tekee liittovaltion työtuomioistuin (*Bundesarbeitsgericht*). Sen kokoonpanossa (*Senat*) on puheenjohtaja, kaksi muuta ammattituomaria sekä yksi maallikotuumari edustamassa työntekijöitä ja yksi maallikotuumari edustamassa työnantajia.

Hallintotuomioistuimet

Hallintopäästösten tarkastelun osalta tuomioistuinjärjestelmä on jaoteltu kolmeen osaan: yleiset hallintotuomioistuimet, sosiaalitytuomioistuimet ja verotuomioistuimet. Yleisiä hallintoasioita ja sosiaalitytuomareiden asioita sekä verotusasioita koskevien toimivaltojen tärkeä piirre on se, että toimivaltaa käytetään viran puolesta. Tuomioistuinten on siis tutkittava asian tosiseikat omasta aloitteestaan (eikä vain asianosaisten pyynnöstä tai näiden esittämien todisteiden perusteella), koska se on yleisen edun mukaista.

Yleiset hallintotuomioistuimet

Yleisissä hallintoasioissa toimivaltaa on kolmella oikeusasteella:

Ensimmäisenä oikeusasteena ovat hallintotuomioistuimet (*Verwaltungsgericht*).

Toisena oikeusasteena on kunkin osavaltion ylempi hallintotuomioistuin (*Oberverwaltungsgericht* tai *Verwaltungsgerichtshof*).

Ylimpänä oikeusasteena on liittovaltion ylin hallintotuomioistuin (*Bundesverwaltungsgericht*).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta toimivat tavallisesti **hallintotuomioistuimet**. Osavaltioiden ylemmät hallintotuomioistuimet ovat lähinnä muutoksenhakutuomioistuinta, jotka käsittelevät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinten ratkaisuja sekä oikeuskysymysten että tosiseikkojen kannalta. Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta liittovaltion ylin hallintotuomioistuin on muutoksenhakutuomioistuin.

Yleiset hallintotuomioistuimet vastaavat periaatteessa kaikista hallintoviranomaisten ja yksityishenkilöiden välisistä riita-asioista, jotka koskevat hallintolakiin ja -toimien asianmukaista soveltamista. Hallintotuomioistuinten sijaan yleiset tuomioistuimet vastaavat kuitenkin asioista, joissa hallinto ei ole toiminut julkisen vallan käyttäjänä vaan yksityisyrityksen tapaan, ja kaikista riidoista, jotka aiheutuvat tällaisesta toiminnasta. Yleiset hallintotuomioistuimet eivät käsittele myöskään riita-asioita, jotka on annettu laissa muiden tuomioistuinten (esim. yleisten tuomioistuinten, sosiaalitytuomioistuinten tai verotuomioistuinten) käsiteltäviksi.

Hallintotuomioistuimen ratkaisukokoonpanossa (*Kammer*) on yleensä kolme ammattituomaria ja kaksi maallikotuomaria. Osavaltion ylemmän hallintotuomioistuimen ratkaisukokoonpanossa (*Senat*) on tavallisesti kolme ammattituomaria. Liittovaltion ylimmän hallintotuomioistuimen kokoonpanossa (*Senat*) on periaatteessa viisi ammattituomaria. Ensimmäisen oikeusasteen hallintotuomioistuimissa asiat voidaan kuitenkin käsitellä myös yhden tuomarin kokoonpanossa.

Sosiaalitytuomioistuimet

Sosiaalitytuomareiden alan toimivalta on yleisen hallinto-oikeuden toimivallan tavoin kolmella oikeusasteella, joiden tehtävät jakautuvat tarkoituksen mukaan.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta toimii sosiaalitytuomioistuin (*Sozialgericht*). Muutoksenhakutuomioistuinta toimivat osavaltioiden 14 sosiaalitytuomaria (*Landessozialgericht*), ja ylin muutoksenhakutuomioistuin on muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta liittovaltion ylin sosiaalitytuomioistuin (*Bundessozialgericht*).

Sosiaalitytuomioistuimet käsittelevät pääasiassa riita-asiat, jotka koskevat sosiaalityturvaa (eläkkeitä, tapaturma- ja sairausvakuutuksia ja hoitovakuutuksia), työttömyysturvaa, työnhakijoiden perusturvaa ja sosiaalitytuomareiden erityisesti toimeentulotukea, turvapaikanhakijoille myönnettävistä etuuksista annetun lain mukaisia etuuksia sekä vaikeavammaisia koskevaan lainsäädäntöön liittyviä tiettyjä kysymyksiä. Sosiaalitytuomioistuimen ratkaisukokoonpanossa (*Kammer*) on yksi ammattituomari ja kaksi maallikotuomaria. Osavaltioiden sosiaalitytuomioistuinten ja liittovaltion ylimmän sosiaalitytuomioistuimen ratkaisukokoonpanossa (*Senat*) on kolme ammattituomaria ja kaksi maallikotuomaria.

Verotuomioistuimet

Verotusasioiden toimivalta kuuluu ensimmäisen oikeusasteen verotuomioistuimille (*Finanzgericht*) ja liittovaltion ylimmälle verotuomioistuimelle (*Bundesfinanzhof*), joka on ylin muutoksenhakutuomioistuin. Verotusasioiden toimivalta kattaa pääasiassa riidat, jotka koskevat julkisia veroja ja veronluonteisia maksuja sekä tullimaksuja. Ensimmäisen asteen verotuomioistuinten ratkaisukokoonpanossa on kolme ammattituomaria ja kaksi maallikotuomaria, ja liittovaltion ylimmän verotuomioistuimen kokoonpanossa (*Senat*) on periaatteessa viisi ammattituomaria. Ensimmäisen asteen verotuomioistuimissa asioita voidaan ohjata käsiteltäväksi myös yhden tuomarin kokoonpanossa.

Muut erityistuomioistuimet

Liittovaltion perustuslakituomioistuin

Liittovaltion perustuslakituomioistuin (*Bundesverfassungsgericht*) valvoo perustuslain noudattamista liittovaltion tasolla. Sen päätökset perustuvat ainoastaan perustuslakiin (*Grundgesetz*). Valtaosa liittovaltion perustuslakituomioistuimen käsittelemistä asioista on perustuslakivalituksia. Niitä tekevät kansalaiset, jotka valittavat perusoikeuksiaan rikotun tuomioissa, viranomaisen toimissa tai säädöksissä. Tavallisesti perustuslakivalitus otetaan käsiteltäväksi vasta, kun muuta valituskeinoa ei enää ole käytettävissä (ts. ylimmän oikeusasteen tuomioistuin on jo antanut ratkaisunsa asiassa). Vain poikkeustapauksissa perustuslakivalitus voi kohdistua suoraan tiettyyn lakiin.

Liittovaltion perustuslakituomioistuin käsittelee myös monia muita asioita. Se esimerkiksi tarkistaa lakien perustuslain mukaisuuden oikeudelliselta kannalta ja selvittää, ovatko liittovaltion perustuslailliset elimet toimineet toimivaltansa rajoissa. Jotkin liittovaltion perustuslakituomioistuimen päätökset voivat olla yleisesti sitovia. Tuomioistuimessa on kaksi jaostoa (*Senat*), joissa kummassakin on kahdeksan tuomaria. Tuomioistuin tekee ratkaisunsa kolmen tuomarin kokoonpanoissa (*Kammer*) tai jaostossa, valtaosin ilman suullista käsittelyä.

Osavaltioiden perustuslakituomioistuimet

Osavaltioiden perustuslakituomioistuimet (*Landesverfassungsgericht Staatsgerichtshof*) ratkaisevat pääasiassa perustuslaillisia riita-asioita osavaltiolainsäädännön (*Landesrecht*) mukaisesti. Osavaltioiden perustuslakituomioistuinten perustamisesta, hallinnosta ja toimivallasta säädetään erikseen kunkin osavaltion lainsäädännössä.

Linkkejä

[Liittovaltion työtuomioistuin](#)

[Liittovaltion ylin hallintotuomioistuin](#)

[Liittovaltion ylin sosiaalitytuomioistuin](#)

[Liittovaltion ylin verotuomioistuin](#)

[Liittovaltion perustuslakituomioistuin](#)

Päivitetty viimeksi: 14/05/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.